

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

1 Qua ratione in crimine hæresis summarìè, & sine figura iudicij
procedatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

et, verbo illa addita est: & ita docent Gregor. Lop Mol. *spprā*, & Sanch. n. 11. Farinac. q. 116. n. 112. Decian. n. 21. Peregr. de iure filii. lib. 3. t. 9. n. 11. & alij apud iplos.

4. Notariorum dixi hos filios primatos non esse donatione inter viros, & tracie intuitem priuatos esse donatione causa mortis, quia haec sapit ultimam voluntatem, & sequitur sucesio in ex testamento. §. 1. *in p. de donationib. fin. C. de donat. causa mortis*. Bald. & alij in l. 1. *arg. S. filios ff. de donat. causa mortis*, & tradit. Farinac. d. q. 116. n. 114. cum Gigas de crim. *la se maiestatis*, *rub. de panis quis incurrit filii. q. 3. Dec. d. l. 7. c. 41. n. 22.*

5. Secunda pena, quam si filii incurruerint, in qua haec etiam filios excidere est infamia: habetur expreſſe in dicitur *l. quisquis filii. filii vero. C. ad leg. Iul. maiest. lib. infamia eos paterna, semper conetur, ad nullos proruit honestes, ad nulla sacramenta peccare: & notare ibi gloſſa, & omnes. Debet namen diligenter ita esse notorium, ut nulla ergueratione celari possit, immo probabile est debere esse notorium per sententiam, quia visque tenacia accedit, non videtur delictum facis probatum, ad hanc peccatum aliis ad delinquente imponendum. Ex hac peccata inferuntur non prole ad facios ordines, & dignitates ecclesiasticas promoueri. Numicet lex ciuitatis non possit penam irregulatricis imponeat, ut hac imposta sit a lege Ecclesiastica omnibus infamibus, ea de causa ita eam conturbant: sic Gigas de crimine *la se maiestatis*, lib. 3. rub. de p. s. quis filii incurrit. q. 1. n. 6. & q. 12. n. 5. & *ad Gom. tom. 3. var. c. 2. n. 13. vers. 3. in p. de iure*. Decian. tract. criminis lib. 41. n. 30. Farinacius *q. 118. n. 83. Peregrin. de iure filii. lib. 3. tit. 9. num. 1.**

Femine filie ab hac peccata infamia omnino sunt liberæ, quia in *l. quisquis filii*, non exprimitur pena in hac peccata, sed solus filii, & ita tener. C. *spprā* q. 14. Decian. n. 12. Farinac. num. 97. & alij apud iplos. Sub h. c. peccata infamia plures aliae comprehenduntur, cum infamibus plura sunt interdicta.

6. Sed d'abum est, qui nomine filiorum comprehenduntur, in his peccatis statutis in *l. quisquis*. Et dicendum est primo comprehendendi emancipatos post delictum, quia prælimum in fraudam emancipati fecerunt si multo tempore ante delicti conspiratione colliguntur ex *l. quisquis* §. *emancipationis*, & ibi gloſſa in *verbis non valent C. ad leg. Iul. maiest.* sic alios referens docet Farinac. n. 116. n. 8. & p. 5. Bardiard. Cl. §. *la se maiest. lib. 20.* Gigas criminis *la se maiest. lib. de panis, quis filii incurrit. q. 6.* Diaz reg. 165. in *l. limitatis ver. sublima primi*. Secundo comprehenduntur filii naturales, & ita p. si certò confit parentem delinqutentem fusile ne plor honoris datur luxuria, quia castitate & tradit. Gigas *spprā* q. 7. Clarus pract. §. *la se maiest. lib. n. 11.* Decian. pract. criminis l. 7. c. 41. n. 5. Farinac. n. 85. Tertio comprehenduntur filii post delictum parentum genti non ante, esti contrarium sit factum probabile. Moutor legibus regis, quibus id decidi videatur, p. scilicet l. 5. t. 2. p. 2. & tradit. incertus author. *de crim. la se maiest. q. 7. p. 4.* Cl. pract. §. *la se maiest. lib. n. 12. vers. suis etiā* Cœlios multos referens, & late probans pract. q. 6. 5. Farinac. p. 116. n. 92. Diaz reg. 165. in *l. limitatis ver. 2. sublimitatis*.

7. Quartuſ non comprehenduntur clerici, quia ratione dignitatis videant expreſſe Gigas de crimine *la se maiest. lib. 3. rub. de panis, quis filii incurrit, queſt. 9.* Boetius tract. de seditione. §. 6. p. 9. n. 3. & n. 3. in fine. Farinacius q. 116. n. 117 Bellum. in *l. quisquis* n. 3. fine. 6. q. 1. ac proinde licet clerici nec sunt inhabiles ad beneficium, nec præuentur acquisiti. Adde probabile factus est clericorum non posse in Principem facultatem crimen *la se maiestatis* confiterere, quia illi non subdicit, & multis relatis firmat. Farinacius q. 112. num. 2. p. 1. Ergo multo minus committi poterit in praedictum filii clerici non delinquentes.

Quinto non comprehenduntur nepotes, quia in *l. quisquis* solum mentio filiorum facta est. At sub nomine filii in materia eodis non venient nepotes, vt latè probat incertus author. *de crim. la se maiest. q. 8. p. 10.* Decian. tract. criminis lib. 7. cap. 41. n. 7. Adde vt in crimen heretis ad nepotes via maliciæ de descendente peccata fuit necessarium exprimi. Ergo cum in presenti non exprimant nisi filii, solos filios comprehendit. Vicimus communiter Doctores filios committentis crimen *la se maiestatis* humani exquirantur cum filiis hereticorum ac proinde sicut hispeccato etiam mater crimen *la se maiestatis* committerit quia nihil in supradicta *l. quisquis*, statuitur pro filiis, cum mater hoc crimen committit fortè reputatur fuisse leuioris consideratio, ut & ratio contingens negre proprieſ illud timendum filios, & filios auctoris esse maternam audaciam imitari. *scilicet Albert in dict. l. quisquis* n. 4. *vers. 4.* *quisit gloſſa.* Odoſſe. lib. 3. tit. 9. ante. fin. *vers. 4.* *ad quer. Salicet.* n. 9. *vers. adhuc quaro.* Decian. tract. criminis lib. 7. cap. 41. n. 14. Gigas de crimine *la se maiestatis*, lib. 3. rub. de panis, *quis filii incurrit queſt. 17. n. 3. & seqq.* quibus ali plures, quo refer, & sequitur Farinacius *queſt. 116. n. 98.* defendant contrarium.

Ferd. de Castro Sam. Mors Pars I.

9. Denique duo sunt maximè aduertenda. Primo plu es Doctores non infinito note affirmare penas cōtentas in *dict. l. quisquis*, aduersus filios committentis crimen *la se maiestatis* coniuctitudine abrogatas esse: sic docent relato Angelo in *l. fallaciter*, n. 4. *C. de abolit.* Boetius tractat. de seditione. queſt. 6. p. 9. n. 11. & 23. Socin. consil. 275. num. 3 in fine, & num. 4. lib. 2. Gigas de crimine *la se maiestatis*, lib. 3. rub. de panis *quis filii incurrit*, q. 23 n. 2. Alciat. consil. 457. n. 6. vbi inter alia affirmat non repetiri, qui videtur supradictas penas feruari. Idem confit Clarius pract. §. *la se maiestatis*, num. 15. vers. vnum tamon Roland. consil. 7. n. 2. & seq. lib. 3. Hieron. Cœlios pract. queſt. cap. 653. num. 3. vers. & p. 3. num. 2. quos omnes refer, & sequitur Farinacius q. 116. n. 144. & seq. vbi affirmat in iudicando minimè esse ab his Doctoribus de hac coniuctitudine artellatibus rece-dendum.

10. Secundo est aduertendum casu quo supradicta peccata ad filios committentis crimen *la se maiestatis* extendantur, debere crimen esse contra Imperatorem seu Regem aut eius lateritiam, ut multis relatis docet Farinacius *spprā* 125. quod manifestè probatur ex *l. ororum*, *ff. ad legem Iuliam maiestatis* iuncta gloſſa, vbi expreſſe deciditur bona clamatorum ex hoc criminis siſco applicari, si damnati non habeant filios, securi si habeant: que decisio contraria est diſpositioni *l. quisquis*, & l. 1. C. de bo-nis, *qua libris*; & l. 4. ff. de interdit. ac proinde dicendum est has leges loqui de crimine *la se maiestatis* communis, contra Principem, & *l. ororum* loqui in aliis casibus *la se maiestatis* ex preſcripsiōnē in l. 1. 2. 3. ff. *ad legem Iuliam maiest.* vt bene aduertit Clarius pract. §. *la se maiestatis*, n. 15. vers. vnum tamon. Addit. legem *qui quis*, solum loqui de crimine *la se maiestatis* cōmōdo aduersus Imperatorem, & consiliarios & senatores eius, cōſequē qui ipsi militant at nocturno non est leges, & præcipue penales ad alias personas extendere præter ibidem comprehenfas. Ergo non potest extendi ad crimen *la se maiestatis* commissum aduersus rem publicam, vel Principem inferiorum Imperatore, etiā si superiore non recognoscatur: quod optimè, & acutè notauit Fatinus lib. 9. *controversiarum, capite 32.*

DISPVTATIO VI.

De modo judicialiter procedendi in causis fidei.

HIC V. t c disputationi desiderare possunt plura, quæ in superioribus dicta sunt. Quæ autem desiderari possunt, subiiciemus.

PVNCTVM I.

Qua ratione in crimen heresis summarie, & sine figura iudicij procedatur.

1. *Posse Inquistores procedere simpliciter, & de pleno, absque iudiciale strepitū, est decisum varijs textibus.*

2. *Non ordinatur ad sic procedendum.*

3. *Expl. curia quid importeſ ſupradicta clausula, simpliciter & de pleno & absque iudiciale strepitū.*

4. *Integra remanere debet que sum iuri naturali.*

5. *Omitti potest libellus, & litiis contestatio.*

6. *Agitari, & sententiari potest hac causa de bus feriatis.*

7. *Amputatur dilatationem materia.*

8. *Citatio requiritur, fed unica sufficit.*

9. *Iuramentum calumniae prestari debet, quamvis si omittatur, non obinde processus vitabitur.*

10. *Conceduntur ter defensiones legitimæ, citantur partes ad audiendam sententiam. & sententia pronunciatur in scriptis.*

IN crimen heresis procedi posse simpliciter, & de pleno & absque adiutoriū, ac iudiciorū strepitū, & figura, deciditur expreſſe in cap. statuta, in prime de hereticis, m. 6. & notant omnes, & extat constitutio ALEXAND. V. anno 1251. incepit. *Cupientes inquisitionis negotium, & alia Urbani IV. anno 1261. cuius initium est, Licet ex omnibus, vers. insuper ducto negotio, quæ referuntur à Perga inter litteras Apollonicas, & quærum ipse mentionem faciat 3. part. direct. queſt. 54. cōment. 193.* Neque audiendus est Decian. tract. criminis l. 5. c. 5. n. 9. affirmatus hoc priuilegium Inquistitoribus concilii intelligendū esse quoad leui, & non multum prædictorialia: non autem in prædictorialibus, motus ea ratione, quia crimen heresis grauiſſimum est, & multū infamia, ac proinde non debet arbitrio Inquistitoris remitteri, si in illo in toto negotio procedas, præcipue cum in e. ut officium, §. 1. de hereticis in 6. dicatur in hos criminis procedendū esse iuxta canonicas functiones, & in §. 6. vero, dicatur, iuxta formam Ecclesie. Non inquam audiendus est, quia expreſſe cōtractis textu affirmanti hoc illa limitatione, quod in inquisitionis

Hh 3 heretica

366 De poenis temp. hæret. special. de confis.

heretice prauitatis negotio procedi potest simpliciter, & de pleno, &c. & ita si in iustitia traditum Scaccia de iudic. c. 52. n. 2. Repert. Inquisit. verbo ordo, verbi, sed quod telam iudicariam Rojas singul. 145. n. 13. Pugna d. comment. 103. Farinacius quæst. 8. 5. num. 13. Neque obstat texus in cap. ut officium quia iuxta canonicas sanctiones proceditur, non procedere ex prælio & constitutione Sedis Apostolicae simpliciter, de pleno, & sine figura indicet.

2. Verum esti Inquisidores possunt hoc prælio in causis fiduciis decidendis vi, non tamen obligantur ad sic procedendum, quia in dict. cap. statuum dicitur, concedimus, quod in inquisitionis heretice prauitatis negotio procedi potest simpliciter, & de pleno. Quia verba non indicant obligationem, sed sententiam, & ita tradit Albertinus tractat de agnoscend. afferat. carbol. & heretica quæst. 34. n. 30. Umbert. Locat. iudic. inquisit. verbo inquisitor. n. 18. fine Zanch tract. de hereticis, cap. 9. in princ. Farinacius quæst. 185. num. 19. Sigismund. Scaccia de ind. cap. 52. n. 2. vers. quin imò poterit.

3. Sed inquires, quid importet supradicta clausula, vt procedi potest simpliciter, & de pleno, & absque Aduocatorum, & iudiciorum strepitu?

Respondeo optimus Clemens V. in Clement. sepe contingit, de verborum significatu, ut videatur iudex, cui taliter causa committitur, neccesario libellum non exigat, litis contestatione non postuler, tempore etiam feriarum ob necessitates hominum iudiciorum à iure procedere valeat, amputet dilatationem materiæ, item, quantum poterit, faciat breviorem, appellations dilatarias, & fructuarias repellendo, partium, Aduocatorum, & procuratorum contentiones, & iugia, reffutumque superfluum multitudinem refrenando. Non tamen si iudex literam abbreuevit, quin probations necessarie, & defensiones legitime admittantur. Citationem vero, ac praetationem iuramenti de calunnia, vel malitia, sive de veritate dicenda, si veritas occurreret, per commissionem huiusmodi invenientur non excludi. Verum quia iuxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet, pro parte agentis, & etiam rei, si quid petere voluerit, est in ipso litis exordio petitio facienda, sive scriptis, sive verbo, actis tamen continuo, (vt super quibus positiones, & articuli formari debent, potest haberi plenior certitudo, & vt sit definitio clarior) inserenda. Et quia positiones ad faciliorum expeditionem litium properat partium confessiones, & articulos ad clariorem probationem vlti longeius in causis admisit. Nos vlti huiusmodi obseruare volentes statuimus, vt iudex sic deputatus à nobis (nisi aliud de partium voluntate procedat) ad dandum simul vltroque terminum dare posset, & ad exhibendum omnia acta, & munimenta, quibus partes vti volent in causa, post dictationem articulorum, diem certam: quandoconque sibi videbitur, valeat assignare, eo salvo quod vbi remissione fieri contingere pro cœlibis producendis, possint etiam instrumenta produci, assignatione huiusmodi non obstante. Interrogabit etiam partes sive ad earum instantiam sive ex officio vbicumque hoc aquitas iudicetur. Sententia vero diffinitionem, citatis ad licet non peremptoriæ partibus in scriptis, & prout magis sibi placuerit, sive, vel sedens proferat, etiam si videbitur, conclusione non facta, prout ex petitione, probatione, & aliis actis in causa fuerit facienda. Quia omnia etiam in illis causis, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel alias procedi potest, simpliciter, & de pleno, ac fine strepiti, & figura iudicij volumus obseruari. Si tamen in præmissis causis talionis ordo iudicarius in toto, vel in parte non contradicentibus partibus obserueretur non erit processus propter hoc irritus, neque etiam irritandus Hec Clemens V.

4. Ex qua confirmatione primò constat integræ remanente quæ sunt iuris naturæ: siquidem probations necessariae ad veritatem indagandam omitti non debent circa quæ partium, & illarum defensione legitime conceduntur, solum enim sublate sententia solemitates, quæ ex iure positivo expolularuntur. sic Emeric. 3. part. directori, quæst. 5. & ibi Pugna comment. 104. in fine Paramundi origine fætida Inquisitionis, lib. 3. quæst. 4. rubr. de forma, & ordine iudicario, n. 45. Umbert. Locat. in iudic. inquisit. verbo de pleno. Farinacius q. 185. n. 14. & 1. Albertinus tr. de agnosc. afferat. carbol. q. 34. n. 31.

5. Que autem solemitates sint admittas, & que omittas, non est facile explicari. Primo omitti potest libellus etiam parte petente. At omitti non potest petitio in actis scribenda, quia iuxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet: & notauit glossa in supradicta Cle. verbo necessario, in fine, & in verbo pronuntiatio, vbi optimas rationes adducit, quare petitio in actis scribi debet. Menochius de arbitraris lib. 1. quæst. 18. p. totu. Secundò omitti potest litis cœlestatio: sic tradit Pugna director. 2. part. comment. 19. Sigismund. Scaccia tractat de iudicis. c. 103, num. 10. Menochius supradicta Farinacius de har. quæst. 185. n. 17. Dacian tract. crimin. lib. 5. cap. 26. n. 11. & cap. 34. n. 5. Neque obstat texus in cap. cum consumacione, de hereticis, in 6. vbi inquisitus citari debet, vt de siâ respondet, per quem texum affirmat. Caret jus tractat de hereticis n. 111. requiri litis contestationem, si delinquens prælens sit. Non inquam, obstat, quia

ex supradicto texu solum inferatur citandum esse reum, inferido causam in citatione. Dubitat autem g. offa, at ex eo quod in iis causis litis contestatio potest omitti, possint etiam negari deliberautoriae à reo peccata, liquide in aliis causis, in quibus figura iudicij seruat, concedenda, sunt, si petatur, ut notatur cap. cum accusatus 3. quæst. 3. arguit pio, & contra glossa, nec resoluta. At credo deliberautorias aliquas arbitrio iudicis dandas esse, quia in defensionem ipsius vitæ fuerint necessariae: cum enim ipse reus possit iudicem recusare, si suspectus sit, possitque actorem reconvenire, necessariò ad hos, & alias effectus deliberautoria concedenda est.

6. Tertiò agitari, & sententiari potest hæc causa fetis ob necessitatem hominum inductis, quales sunt vindemiarum, & meslini, etiamque partes renuant, quid in aliis causis fieri non potest: sic exprefit Clement. supradicta. & glossa ibi, verbo ob necessitate. An autem fetis inductis in honorem Dei, & Sanctorum, & ob coronationem Principis repente inductis possit hic iudex procedere? Negat glossa. At contrarium credo practicari fato fidei: & probat cap. fin. de feria, vbi sententia in feria prolata inuidit, nisi necessitatem virgat, & pretias inuidat: sed pietatis, & religionis conuenient causam fidei abbreviata. Ergo hoc patet omnibus fetis tractari potest.

7. Quartò amputat dicitur quædam materiam, abbreviat item, exceptiones, appellationesque fuitiatores repellit, reficit iuria, & testum multitudinem refacit. Quia omnia licet in omni causa, in qua figura iudicij seruat, obseruanda sunt, stricte tamen in hac causa, in qua de pleno, simpliciter, & summarie procedit, ut bene dixit glossa verbo exceptions.

8. Quinto requiritur citatio, sed sufficit vincula, cum aliis in principiis causæ requiratur tria, vel peremptoria, vt in cap. quoniam 8. porro, ut lite non contess. & habetur cap. de illis, 2. 4. quæst. 3.

9. Sexto expolulatur iuramentum calunnias, veritatis, & malitia, quamvis si tacite omitantur, non videatur obinde processus virtutis, c. 1. de iuramento calunnias, in 6. & tradit glossa supradicta. Clement. verbo non excludi.

10. Septimo conceduntur reo defensiones legitimæ, & temporis necessitatem ad illam faciendum, admitti debet appellatio ad interlocutorem, alia contra ius procederetur: & tradit Pugna 3. part. comment. 103.

Octauo citantur partes ad audiendam sententiam, sicut in aliis causis: at in hac non citantur peremptoria, quia noncludit causam, sed locus datur nouis probationibus, & defensionibus, & notauit glossa ibi, verbo conclusionem.

Nono sententia ferenda semper est in scriptis, aliis nullius valoris, sicut in aliis causis ordinem iudicium fecundum fecundibus & fuit maximè conueniens, ne veritas occurratetur. Vide prædictum DD. supradicti relatos, specialiter glossam.

P V N C T V M . II.

De modo procedendi in crimine heresis via accusationis.

- Hic modus procedendi non est in usu.
- Si tamen quis illum fidere velit, admittit, sed est, neque ad panam talionis cogitare se subscribere, tamen si grauerit arbitrio Inquisitoris debent puniri, si in probatione deficit, si se ad panam talionis subserat p̄st. & in probatione deficit, tamen si aliqui sentiantur ad illam esse condemnandum, probabilitas est oppositum.
- Expenditur modus in futuendi hanc accusationem.
- Accusare omnes possunt.
- Infames laici contra clericum, pupilli & minores cum autoritate eorum excommunicari, si alii non sint.
- Inimicus capitalis admitti etiam potest ad accusandum, causæ tamen.
- Cœmuniter Doctores adiungunt hunc modum procedendi in crimine heræsiis confutandi esse abrogatum quia in hoc tribunali publicus est minister constitutus, quem vulgo fiscalē dicimus, qui personam accusatoris subit, & eos accusat, nec se ad panam talionis subserbit, aut ad alias quas falsi accusatores pati solent, ut optimè notauit Pugna, direct. 3. part. comment. 14. numer. 67. verbi, sed clam bolit. Decianus tractat. crimin. libr. 15. cap. 28. numer. 8. in fine, Farinacius question. 16. num. 40. Paramus de origine fætida Inquisitionis, libr. 3. question. 9. numer. 15. & sequentib. Scaccia de ind. cap. 52. numer. 6. & sequentib. Ratio autem, quare penitus accusator non probantur hic minister fiscalis non subserbit, est quia necessitate officij ob bonum publicum accusat, & quia nunquam accusat, nisi testes habeat. Quapropter iurat se accusare non ex malitia, sed ex necessitate officij compulsius.
- Verum si aliquis officium accusatoris infest, & requiri-